

Rocznik Naukowy Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej  
w Bydgoszczy  
Nr 17 (2022), z. 1  
ISSN 1896-5903  
e-ISSN 2450-3274

# TRANSDYSCYPLINARNE STUDIA O KULTURZE (i) EDUKACJI



Rocznik Naukowy Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy  
**Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji**

**Redaktor naczelny:** ks. dr hab. Mariusz Kuciński, prof. KPSW

**Sekretarz redakcji:** ks. Mirosław Wierzbicki

**Redaktorzy statystyczni:** dr Beata Bazeli

**Redaktorzy językowi:** Agnieszka Florczak, Oleksandra Jankowych

**Międzynarodowa Rada Naukowa (International Scientific Board):**

**(a) z zagranicy:**

Jean-Marie BARBIER (France) – teoria pracy socjalnej

Oldrich CHYTIL (Ostrava, Czechy) – nauki społeczne

Sergio CICATELLI (Pontificia Università Lateranense, Roma, Italia) – nauki kulturze i religii, dydaktyka

Lorraine FILION (Montreal, Canada) – praca socjalna

Zbigniew FORMELLA (Università Pontificia Salesiana a Roma, Italy) – psychologia, nauki o wychowanie

Henry A. GIROUX (McMasters University, Hamilton, Canada) – pedagogika krytyczna

Jan JAGODZINSKI (University of Edmonton, Canada) – psychoanaliza

Miloš JIŽL (Univerzita Jana Amose Komenského Praha, Czechy) – kultura, edukacja

Grzegorz KACZYNSKI (Università di Catania, Italia) – socjologia edukacji

ks Dariusz KOWALCZYK SI (Pontificia Università Gregoriana Roma, Italia) – nauki teologiczne

Mariusz KOZAK (Columbia University, USA) – kognitywistyka, muzykologia

Piotr KUBIAK (Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Krems, Austria) – pedagogika zrównoważona, pedagogika duchowości

Tadeusz LEWICKI (Università Pontificia Salesiana a Roma, Italy) – komunikacja społeczna, historia, filozofia

Sławomir MAGALA (Erasmus University, Rotterdam, Holland) – zarządzanie międzykulturowe

Jonas RUSKUS (Kowno) – pedagogika społeczna i praca socjalna

Alina SBRUIEVA (Sumy Makarenko State Pedagogical University, Ukraina) – pedagogika porównawcza

Galina TARASENKO (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny, Winnica, Ukraina) – pedagogika wczesnoszkolna, przedszkolna

Antonin WAGNER (Szwajcaria) – teoria pedagogiki społecznej

Rong ZHANG (NanKai University, Tinjan, (Chiny) – komunikacja międzykulturowa

**(b) z kraju:**

Roman BUCHTA (Uniwersytet Śląski, Katowice) – nauki teologiczne, katechetyka

Krzysztof JAKUBIAK (Uniwersytet Gdański) – historia myśli pedagogicznej

Paweł JĘDRZEJKO (Uniwersytet Śląski) – filologia, amerykanistyka

Wojciech KOJS (Wyższa Szkoła Biznesu, Dąbrowa Górnicza) – pedagogika ogólna, dydaktyka ogólna

Stanisław KOWALIK (AWF, Wrocław) psychologia społeczna i rehabilitacyjna

Zbigniew KWIECIŃSKI (UMK Toruń) – socjologia edukacji

Krzysztof MALISZEWSKI (Uniwersytet Śląski) – pedagogika kultury

Zbigniew MAREK (Akademia Ignatianum, Kraków) – aksjologia pedagogiczna, andragogika

Ewa MARYNOWICZ-HETKA (Uniwersytet Łódzki) – pedagogika społeczna i praca socjalna

Łukasz MICHAŁSKI (Uniwersytet Śląski, Katowice) – historia myśli pedagogicznej, filozofia edukacji, pedagogika ogólna

Julita ORZELSKA (Uniwersytet Szczeciński) – pedagogika wczesnoszkolna, pedagogika ogólna

Elżbieta OSEWSKA (Akademia Nauk Stosowanych, Tarnów) – pedagogika, nauki teologiczne

Ryszard SADOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – filozofia środowiskowa

Tomasz SZKUDLAREK (Uniwersytet Gdański) – pedagogika ekonomiczna

Marek SZULAKIEWICZ (UMK Toruń) – kultura, religia

Władysława SZULAKIEWICZ (Akademia Ignatianum, Kraków) – historia wychowania

Anna WALULIK (Akademia Ignatianum, Kraków) – aksjologia pedagogiczna, andragogika

Elżbieta WĄSIK (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań) – językoznawstwo ogólne, ekologia mniejszości językowych

Barbara WILGOCKA-OKOŃ (Uniwersytet Warszawski) – pedagogika wczesnoszkolna

**Lista recenzentów:**

Prof. dr hab. Wiesław Andrukowicz

Prof. dr Arunas Augustinaitis

dr hab. Radosław Błaszczak

Ks. prof. dr hab. Andrzej Bohdanowicz

Prof. UMK dr hab. Joanna Falkowska

Prof. dr Ekarat Hompratum

Prof. dr hab. Oleksandra Jankowych

Dr Andrzej Janke

Prof. dr hab. Juliusz Jundził

Prof. dr hab. Barbara Kaja

Prof. dr Piotr Kubiak

Prof. dr Celestine Arinze Okafor

Ks. prof. dr hab. Maciej Olczyk

Prof. US, dr hab. Julita Orzelska

Prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz

Prof. dr hab. Maria Urlińska

Prof. UPS dr Giampaolo Usai

Prof. AI, dr hab. Klaudia Węc

Prof. dr hab. Andrzej Wojciechowski

dr Marta Wołoszynowska-Fraser

Prof. dr Elena Jolanta Zabarskaite

**Projekt okładki:** Małgorzata Truskawa

© Copyright by Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy

**Adres redakcji:**

Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy,

ul. Toruńska 55-57, 85-023 Bydgoszcz, tel. 52-339-30-26,

e-mail: [transdyscyplinarne@kpsw.edu.pl](mailto:transdyscyplinarne@kpsw.edu.pl) e-mail: [wydawnictwo@kpsw.edu.pl](mailto:wydawnictwo@kpsw.edu.pl)

PL ISSN 1896-5903

Redakcja nie wypłaca honorariów autorskich

## SPIS TREŚCI

<b>Słowo od redaktora</b> .....	5
 <i>Grzegorz Bialek</i> Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łochowie	
<b>Świecki model edukacji seksualnej jako wyzwanie dla katolików</b> .....	6
 <i>Marcin Chrostowski</i> Papieski Instytut Biblijny, Rzym	
<b>Rola interpretacji biblijnej w tworzeniu kultury na przykładzie Księgi Tobiasza</b> .....	26
 <i>Marek Czachorowski</i> Collegium Intermarium, Warszawa	
<b>Oświeceniowa ponowoczesność a uniwersytet</b> .....	45
 <i>Tadeusz Lewicki</i> Papieski Uniwersytet Salezjański, Rzym	
<b>Doktorat w Papieskim Uniwersytecie w Rzymie: o przebiegu badań, tematach i współpracy pomiędzy doktorantem a relatorem w doświadczeniach Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego</b> .....	62
 <i>Paweł Kiejkowski</i> Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	
<b>Czy doświadczenie epidemii COVID 19 można interpretować w kategoriach gniewu Bożego?</b> .....	78
 <i>Mariusz Kuciński</i> Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy	
<b>Postrzeżenie wartości i ich znaczenie dla młodzieży w wieku 14–15 lat</b> .....	86
 <i>Kazimierz Mikulski</i> Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy	
<i>Joanna Mikołajczyk</i> Zespół Szkolno-Przedszkolny w Godziszewie	
<i>Marta Ruszkiewicz</i> Instytut Nauk Prawnych PAN Centrum Prawa Rodzinnego i Praw Dziecka w Poznaniu	
<b>Wybrane efekty w pedagogice i zasady w ekonomii a kompetencja cyfrowa – kilka uwag</b> .....	112

**Maciej Olczyk**

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

**Emancypacyjne strategie ponowoczesności. Antropologiczno-etyczna  
perspektywa filozofii politycznej Chantal Delsol** ..... 130**Stefan Pastuszewski**

Stowarzyszenie Badań Naukowych

**Opór Kościoła bydgoskiego wobec systemu realnego socjalizmu  
w latach 1976–1989** ..... 145**Magdalena Prentka**

Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie

**Parentyfikacja emocjonalna a rozumowanie relatywistyczne** ..... 180**Emily Sharman**

Keele University

**Marta Wołoszynowska-Fraser**

Keele University

**Is there a link between childhood trauma and the development  
of psychosis?** ..... 190**Piotr Wachowski**

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

**Życie i pasterska posługa księdza Zygmunta Trybowskiego  
w kontekście Vaticanum II** ..... 213**Mirosław Wierzbicki**

Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy

**Studenci Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy  
w czasie pandemii SARS-CoV-2** ..... 239

## SŁOWO OD REDAKTORA

**Rocznik Naukowy Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy „Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji”** ukazuje się od 2006. Tematyka tego czasopisma skupia się wokół problematyki nauk o kulturze i edukacji. Autorzy przedstawiają swoje prace badawcze w zakresie nauk społecznych, w szczególności nauk o wychowaniu, prowadzonych przez liczne ośrodki akademickie w Polsce i zagranicą.

Problematyka edukacji dobrze wpisuje się w kulturę europejską, ale również wyraźnie odnosi się do współczesnych wyzwań i szybkich przemian społecznych. W proces tych przemian włącza się też wychowanie w instytucjach oświatowych na terenie Polski i innych państwach Unii Europejskiej. Zmiana dynamiki życia w różnych krajach europejskich zachęca do tego, aby zastanowić się nad procesem wzrastania nowych pokoleń. Proces wychowawczy ma stawać się możliwością wyrównywania szans edukacyjnych, kulturowych, etnicznych. Dlatego należy odnieść się do fenomenu jaki daje dzisiejsza rzeczywistość ukierunkowana w stronę godności człowieka. Przedstawione wyzwania wskazują na konieczność „uczenia otwartości na drugiego człowieka” i pogłębiania relacji w środowiskach wielokulturowych i wieloreligijnych. Charakterystyki te wnoszą do społeczeństwa duży potencjał w rozwój i wychowanie młodego człowieka. Potrzebny jest, zatem swoisty «etos Europy», który pojawia się w dojrzałej i twórczej integracji osobowości, odpowiednich kompetencjach komunikacyjnych w tworzeniu klimatu, wzbudzaniu zaufania, życzliwości, akceptacji drugiego człowieka oraz pasji wychowawczej.

Aktualny numer Rocznika koncentruje uwagę na istotnych problemach współczesności w kontekście edukacji i wychowania w ujęciu różnorodnych orientacji teoretycznych i metodologicznych. Zaprezentowane artykuły naukowe są pokłosiem cyklicznego wydarzenia jakim jest Kongres „Jeden świat – wiele kultur”. Podczas tegorocznej XIII. edycji Kongresu odbyła się Międzynarodowa Konferencja Interdyscyplinarna „Europa Ojczyzn – Europa wartości”. Wydarzenie to swym honorowym patronatem objął Prezydent Miasta Bydgoszczy Rafał Bruski, a cały projekt został współfinansowany przez miasto Bydgoszcz.

Dziękujemy Panu Prezydentowi jak również wszystkim współorganizatorom za wsparcie tej naukowej inicjatywy, która służy naszemu społeczeństwu w tworzeniu jednego świata, który żyje w wielu kulturach.

Oddając kolejny już numer „**Rocznika Naukowego Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. Transdyscyplinarnych Studiów o Kulturze (i) Edukacji**” mamy nadzieję, że uzyskane wyniki badawcze autorów otworzą możliwości dalszej „debaty naukowej” i przyczynią się do adekwatnych wysiłków na rzecz wyzwań, które stoją przed Polską i Europejską edukacją.

*Redaktor Naczelny  
Ks. prof. KPSW, dr hab. Mariusz Kuciński*